

νήθην νὰ γράψω τῷ κ. Νάζω, Διευθυντῇ τῆς Ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας, νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ ἂν καὶ πότε δύναται νὰ διέλθῃ διὰ Στυλίδος ἐν τῶν ἀτμοπλοίων της, τῶν μὴ προερχομένων ἐξ Ἀνατολῆς, καὶ ἐπομένως μὴ ὑποκείμενον εἰς κάθαρσιν, συγχρόνως δὲ καὶ τῷ πρωθυπουργῷ κ. Κουμουνδούρῳ, ἵνα τὸν παρακαλέσω, ἔὰν τοιοῦτο πλοῖον δὲν εἶχεν ἡ ἑταιρία, νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἐν τῶν κατὰ τὸν Μαλαϊκὸν κόλπον περιπολούντων δημοσίων νὰ μᾶς παραλάβῃ καὶ μᾶς ἀποβιβάσῃ εἰς Πειραιᾶ.

Οὕτω τῇ 29ῃ μᾶς ἐστάλη πλοῖον τῆς Ἑταιρίας, καίτοι δέ, προσβληθείσης τῆς Ζωῆς τὴν προτεραίαν ὑπὸ πυρετοῦ, ἐπειδὴ εἶχεν ἀναλάβει ἐν τούτοις, ἀπήλθομεν κατ' εὐθείαν εἰς Στυλίδα ἐφ' ἀμάξης, ἐγὼ μετὰ τῆς Καρολίνας, τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ κ. Φινάλη, ἐνῶ ἄλλοι συνοδοιπόροι μᾶς συνώδευον ἔφιπποι, ὁ δὲ Κλέων ἐπὶ καμήλου, καὶ μετὰ τινὰς ἐπισκέψεις εἰς τοῦ κ. Δούκα καὶ Κασιγούλη, γευματίσαντες παρὰ τῷ Καπετὰν Δημήτρῳ, τῷ ποτὲ Ὀθωμανῷ ὑπασπιστῇ τοῦ Βάσσου, ἐπεβιβάσθημεν τὸ ἔσπερας εἰς τὸ ἀτμόπλοιον μετὰ τῆς κ. Ἐμμανουήλ καὶ τοῦ κ. Φινάλη, καί, ὁρμισθέντες εἰς τὰς 4 τὸ πρωῒ εἰς Αἰδηψόν, κατεπλεύσαμεν εἰς τὰς 9 1/2 εἰς Χαλκίδα, ὅπου προὔγευματίσαμεν παρὰ τῇ κ. Ἀβέρωφ, καὶ κατὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀπεβιβάσθημεν εἰς Πειραιᾶ, εὐρόντες περιμένοντάς μας ἐκεῖ τὸν Ἀλέξην καὶ τὸν Γρ. Βυζάντιον.

Ἐν Ἀθήναις.

Καὶ μετὰ τὴν ἄφιξίν μου δὲ μὲ κατέλαβε πάλιν ὁ πυρετός· ἀλλ' ἐπιμελείᾳ τοῦ κ. Πάλλη, ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν ἀνέλαβον, καὶ ἐπεδόθην αὐθις εἰς τὰς τακτικὰς ἐργασίας μου, αἵτινες τότε, ἐπὶ τῶν διακοπῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἦσαν ἡ σύνταξις τῆς «Εὐνομίας» καὶ ἡ ποίησις τοῦ δράματος τῆς Παρανομῆς.

Ὅφείλω δὲ νὰ εἰπῶ ὅτι, μεθ' ὅσης χαρᾶς ἔβλεπον αὐθις τὴν φίλην πόλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς γνωρίμους, οὓς πρό τινων ἡμερῶν πολλὴν ἐλπίδα δὲν εἶχον νὰ ἐπανίδω, μετ'

ἄλλης τόσης ἔβλεπον ὅτι μὲ προσεδέχοντο καὶ οἱ ἀρτίως μονονοῦ ἑνταφιάσαντές με, ὥστε ἡ ἐπάνοδός μου ἦν εἶδος νεκραναστάσεως δι' ἐμέ. Εἷς δὲ τῶν φίλων μου, ὁ ἀγχίνους Δ. Πανταζῆς, Τμηματάρχης τότε παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, μοὶ εἶπεν, ὅτι τοσοῦτον εἶχε πιστεύσει εἰς τὸν θάνατόν μου, ὥστε καὶ τὸν ἐπιτάφιόν μου εἶχε συντάξει. Τῷ ἐζήτησα δὲ συγγνώμην διὰ τὸν κόπον, προσθεὶς ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν λυπῇται, ὥς ματαιοπονίαν, διότι ἀνελάμβανον, ἂν μ' ἐπέτρεπεν, ἐγὼ τὸν λόγον τοῦτον ἢ καὶ τὰ πανηγυρικώτερα αὐτοῦ μέρη ν' ἀπαγγείλω ποτὲ ἐπὶ τοῦ τάφου του. Καὶ δὲν ἤξευρον τότε ὅτι ὁ ἀστεῖσμός οὗτος δυστυχῶς κατὰ μέρος θὰ ἐπηλήθευε, διότι ὁ κ. Πανταζῆς, πρὸς ζημίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐθνικῆς φιλολογίας, πολὺ μὲ προέλαβεν εἰς τὸν τάφον.

Ἐν δὲ τῶν πρώτων καθηκόντων, ἃ ἐξετέλεσα ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξίν μου, ἦν νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν Βασιλέα, ὅστις ζωηρῶς μὲ συνεχάρη διὰ τὴν ἀνάρρωσίν μου καὶ περὶ τῶν δημοσίων εὐγενεστάτας καὶ λίαν φιλολάους μοὶ ἐξέφρασε διαθέσεις.

Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον, ἐν μέσῳ Αὐγούστῳ, ἔπαυσα τὴν σύνταξιν τῆς «Εὐνομίας», τῇ μὲν διότι εἶχον ἐξαντληθῇ χρηματικῶς, καθ' ὅσον αἱ δαπάναι αὐτῆς ὑπερέβαινον τὰς δυνάμεις μου, τὰς δ' εἰσπράξεις αὐτῆς εἶχον σφετερισθῇ οἱ αὐτὰς ἐπιτετραμμένοι, τῇ δὲ καὶ διότι ἐθεώρουν περατωθεῖσαν τὴν κυριωτέραν ἐντολήν τοῦ φύλλου, ἣτις ἦν, κατ' ἀρχάς, τὸ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν παρακώλυσιν τῆς συμφορᾶς ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ ταῦτα δὲ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν δεινῶν αὐτῆς συνεπειῶν, καὶ τέλος εἰς τὴν ἐντελῇ αὐτῆς ἀπόσβεσιν, ἣν ἐπήγαγεν, ἢ καὶ ἦν ἐπόμενονον νὰ ἐπαγάγῃ, τῆς Βασιλείας ἢ ἀνίδρυσις καὶ στερέωσις.

1866.

Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐπομένου χειμῶνος καὶ τοῦ πρώτου ἡμίσεως τοῦ ἔτους 1866, ἐκτὸς τῶν ἐνασχολήσεων τοῦ Πανεπιστημίου, ἐξηκούθησα γράφων καὶ ἐπεράτωσα τὴν Ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Καλλι-